loginių radinių nerasta. Visą kapinyno teritoriją iššvalgius metalo ieškikliais, jokių su kapinynu sietinų radinių irgi nerasta.

Reikėtų kelti prielaidą, jog iš Daunoravos dvaro į Kuršo provincijos muziejų patekęs žalvarinis žiedas bei atsitiktiniai radiniai, pakliuvę į ŠAM, turėtų būti iš netoliese buvusio žiemgališko kapinyno, kurio reiktų ieškoti dabartinio Daunoravos I tvenkinio ŠV pusėje. Ši prielaida keliama remiantis žodine vietos gyventojų informacija.

Daunorava Manor

In 2017, five areas (a total of 50 m^2) were excavated and another roughly 5000 m^2 were surveyed at Daunorava Manor and on the grounds of a 6th–8th century cemetery in Joniškis District. Cellar fragments from a building dating to the first half of the 19th century were partly unearthed in areas 1 and 2.

In area 1, the 2 m long and roughly 40 cm wide remains of a partially destroyed red brick wall were found at a depth of 40 cm and a 5 m long and roughly 80 cm wide cellar wall fragment at a depth of 70 cm. The cellar's floor was reached at a depth of 1.6–1.7 m.

In area 2, the corner of a building's cellar (with about 2 m of the N wall and about 60 cm of the E wall) was unearthed at a depth of 70–95 cm (Fig. 2). The remains of these two buildings should be dated to the first half of a 19th century. It can be assumed that the 1915 map of Skaistgirys (Fig. 1) shows the situation of Daunorava Manor before its reconstruction in the mid-19th century. The German cartographers probably used old Russian Imperial maps to fill in any unknown data.

Some window and bottle glass shards and three fragments of 'pot-shaped' stove tiles (*Topfkacheln*) (Fig. 3) were found in the cellars' mixed soil fill. In area 3, a stove tile fragment (with dark brown glaze) and John II Casimir 1666 shilling were found at a depth of 30–40 cm. No burials or cemetery-related artefacts were found.

Gediminas Jonutis

Sapiegų rezidencija Antakalnyje, Vilniuje

2017 m. rugpjūtį–gruodį žvalgomieji ir detalieji tyrimai vykdyti Antakalnio Sapiegų rezidencijos, trinitorių vienuolyno ir ligoninės statinių komplekso (UK 762) teritorijoje (Vilnius, Antakalnio g. 17). Tyrimai atlikti inžinerinės infrastruktūros vietose bei tikslinant barokinio parko atkūrimo techninį projektą.

Barokinio stiliaus Sapiegų rezidencijos ansamblis pradėtas kurti XVII a. pabaigoje. 1689–1692 m. rūmus pastatė K. J. Sapiega. XVII a. pabaigoje – XVIII a. pradžioje įkurtas parkas, pastatyta jį juosianti tvora su keleriais vartais, fontanai, skulptūros. Parko ŠV paribyje pastatyta Jėzaus Viešpaties bažnyčia ir trinitorių vienuolynas. 1700 m. po Valkininkų mūšio rūmus nusiaubė konfederacijos bajorai. XVIII a. II pusėje parkas buvo tvarkomas (išplėstas į P pusę): sutaisyti fontanai, sumūryta nauja tvora, laiptai į rūmus ir parką. 1794 m. ansamblis nukentėjo per sukilimą. 1809 m. rūmuose įsteigta karo ligoninė, kuri 1843 m. pertvarkyta. XIX a. viduryje ansamblyje imta projektuoti ir statyti naujus statinius. XIX a. pabaigoje – XX a. pradžioje parko P dalyje iškilo nauji ligoninės pastatai. XX a. ansamblyje veikė karinės ir medicininės paskirties įstaigos.

Archeologiniai tyrimai rezidencijos parke, ligoninės statinių komplekse vykdyti 2004, 2005–2007, 2015–2016 m. (*ATL 2004 metais*, 2006, p. 369; *ATL 2005 metais*, 2006, p. 479; *ATL 2006 metais*, 2007, p. 206–209; *ATL 2007*

1 pav. Perkasa 3 iš PR. T. Abraičio nuotr.

Fig. 1. Trench 3 as seen from the SE.

2 pav. Perkasoje 6 aptiktos fontano su baseinu liekanos iš PR. G. Jonučio nuotr.

Fig. 2. The remains of a fountain and basin discovered in trench 6, as seen from the SE.

metais, 2008, p. 244–248; *ATL 2015 metais*, 2016, p. 210–215; *ATL 2016 metais*, 2017, p. 195–200). 2017 m. tyrimų metu Sapiegų rezidencijos parke ištirti 25 plotai (šurfai ir perkasos), iš viso 613,42 m^2. Tyrimai vyko 3 etapais.

Pirmuoju etapu atlikti žvalgomieji tyrimai prie įvažiavimo į teritoriją iš Sapiegos gatvės pusės bei buvusios ligoninės pirmojo pastato 5 korpuso PR pusės. Įvažiavimo vietoje turėjo būti statoma užkarda, nuo kurios į minėtą kor-

pusą planuota tiesti elektros liniją. Numatytų darbų vietoje ištirti 4 šurfai ir perkasa, fiksuotas 85–245 cm storio kultūrinis sluoksnis, kurio apatinis iki 70 cm storio archeologiškai vertingas parko dirvožemio horizontas rastas tik plotuose, tirtuose arčiau pastato. Šiame horizonte aptikta keletas XVII–XIX a. radinių.

Antrasis tyrimų etapas susijęs su XVII a. pabaigoje įkurto barokinio parko atkūrimo planais. Pagal techninį projektą užsibrėžta atkurti prarastas barokinio parko detales bei atsekti mažosios architektūros vietas. Detaliaisiais tyrimais siekta kuo labiau papildyti ir patikslinti turimus istorinius bei geofizinius duomenis apie autentišką parko struktūrą. Jų metu ištirti 5 šurfai ir 13 perkasų. Tirtas iki 2,6 m storio kultūrinis sluoksnis. Fiksuotas iki 1,4 m storio archeologiškai vertingas kultūrinis sluoksnis – parko dirvožemis, kuriame aptikta XV a. pabaigos – XX a. radinių.

Tirtuose plotuose taip pat aptikta parko atkūrimui reikšmingų architektūrinių struktūrų. Šurfe 5, 15 cm gylyje (H_{abs} 110,21 m) atidengtos smarkiai apardytos buvusios skulptūros mūrinio pagrindo liekanos, mūrytos iš plytų dalių, rištų kalkiniu skiediniu. Toks pat, tik kiek geriau išlikęs pagrindas aptiktas ir šurfe 6, 40 cm gylyje (H_{abs} 110,26 m). Abu pagrindai datuojami XVII a. pabaiga – XVIII a. pradžia. ***Perkasoje 3*** (1 pav.), apie 90–100 cm gylyje (H_{abs} 113,29–113,95 m), ties esamais laiptais atsidengė buvusios R vartų laiptų liekanos, datuojamos XVII a. pabaiga – XVIII a. pradžia. Aptiktos 2 senųjų laiptų atramos, rištos kalkiniu skiediniu iš plytų ir pavienių nedidelių akmenų. Pamatinės jų dalys pasiektos maždaug 3 m gylyje (H_{abs} 112,45 m), jų apačia – 3,3 m gylyje. Jos klotos 3 eilėmis iš plytų, rištų kalkiniu skiediniu arba moliu. Atramų ir pamatų konstrukcijoms naudotos 35,2x17,7x7,3 cm, 34x16x7,3 cm, 34,5x16,5x6,4 cm dydžio plytos ir jų dalys. Kai kurios plytos su braukomis. Dalis atramos, mūrytos prie parko tvoros, arčiau vartų, nuardyta iki pat jos pamatinės dalies, kur H_{abs} 112,24 m aptikta čia buvusio medinio vandentiekio mova. ***Perkasoje 6*** (2 pav.), apie 1,6 m gylyje (H_{abs} 109,90 m) aptikta fontano baseino sienelė, datuojama XVII a. pabaiga – XVIII a. pradžia. Ji lanko formos, mūryta iš plytų, rištų moliu. Konstrukcijai naudotos 35x16x7 cm, 32x15,5x 6,5 cm, 31,5x15x 7,5 cm dydžio plytos ir jų dalys. Kai kurios plytos su braukomis. Išlikusios 6 plytų eilės, kurių apatinė kiek išplatinta – tai sienelės pagrindas, įgilintas iki 2 m (H_{abs} 109,30 m). Pagal atkastą jos fragmentą vidinis fontano baseino skersmuo buvo maždaug 9 m. Tyrimų metu maždaug 1,9 m gylyje (H_{abs} 109,34 m) aptikta ir apie 12 cm skersmens baseino centrinė vandens padavimo anga. Visai šalia tokiame pačiame gylyje įžemio horizonte fiksuotas įgilintas objektas – buvusio medinio vandentiekio vieta su išlikusia vamzdžio mova (fiksuota H_{abs} 109,46 m), nukreipta į vandens padavimo angą. Vandentiekio atšaka greičiausiai nutiesta nuo parko R vartų, kur rasta analogiška mova. Tiriant baseino centrinėje dalyje įžemyje fiksuotą įgilintą objektą, aptiktas visas vandens padavimo angos mechanizmas su keraminio vamzdžio dalimi, nukreipta Š kryptimi. Ši baseino dalis datuojama XX a. I puse. ***Perkasoje 7*** aptiktos dvi plytų mūro konstrukcijos – buvusios parko Š tvoros arkinio pamato pagrindai, datuojami XVII a. pabaiga – XVIII a. pradžia. Vienas pagrindas, fiksuotas perkasos ŠV pjūvyje, pasiektas maždaug 70 cm gylyje (H_{abs} 110,40 m), o kitas – perkasos PR dalyje, 1,6 m gylyje (H_{abs} 109,51 m). ***Perkasoje 8*** (3 pav.), maždaug 70–80 cm gylyje (H_{abs} 114,31–114,39 m) atkastos XVII a. pabaiga – XVIII a. pradžia datuojamos mūrų viršutinės dalys: perkasos Š dalyje – grota, P dalyje – siena. Siena perkasos P dalyje įgilinta iki H_{abs} 111,57 m. Grotos liekanų viduje fragmen-

tiškai atkastos grindys iš degto molio plytų su skersinėmis braukomis, kurių paviršiaus H_{abs} 112,43 m. Grotos Š dalyje aptiktas apie 90x90 cm dydžio XIX a. datuojamas krosnies pagrindo fragmentas, rištas moliu iš 27x13,5x6 cm dydžio degto molio plytų. ***Perkasoje 12***, 1,3–1,5 m gylyje (H_{abs} 107,40–107,30 m) rastas XIX a. pabaiga – XX a. pradžia datuojamas fontano baseinas, grįstas nuo 5x6 cm iki 30x40 cm dydžio netašytais akmenimis. To paties baseino liekanų aptikta ir ***perkasoje 13*** (4 pav.), 1,35–1,7 m gylyje (H_{abs} 106,95–107,27 m). Ties perkasos PR kraštu padarius baseino pjūvį, jo šlaite, 1,8 m gylyje (H_{abs} 106,82 m) aptikta 1 eile klotų plytų sienelė. Tai ankstyvesnio, XVII a. pabaigos – XVIII a. pradžios, fontano baseino liekanos. Vienintelė išlikusi sveika plyta 33x17x7 cm dydžio.

3 pav. Perkasa 8 iš ŠR. L. Girlevičiaus nuotr.

Fig. 3. Trench 8 as seen from the NE.

Be šių architektūrinių struktūrų, tyrimų metu taip pat rasta nemažai į įžemį įgilintų objektų. ***Perkasoje 4*** fiksuotas spėjamo medinio statinio, orientuoto PV–PR kryptimi, kontūras, tačiau kokios paskirties ir kokio jis laikotarpio, nenustatyta. ***Perkasoje 11*** taip pat aptiktas spėjamo medinio statinio rąstų kontūras, orientuotas ŠR–PR kryptimi. Jo Š dalyje fiksuota buvusi neaiškios kilmės kanalų ar įgilintų ežių, lysvių (?), orientuotų PR–PV kryptimi, susikirtimo (?) vieta. ***Perkasoje 14***, 60 cm gylyje nuo esamo paviršiaus, įžemio horizonte aptikta buvusio medinio vandentiekio, nutiesto PR–ŠV kryptimi, vieta. Vandentiekis datuojamas XVIII a. Tyrimų metu rasta ir daugiau įgilintų objektų, tačiau didžioji jų dalis buvo be radinių.

Trečiame tyrimų etape atlikti detalieji tyrimai ties parko V vartais esančiu pastatu. Į jį turėjo būti tiesiamos dvi inžinerinių tinklų jungtys: vandentiekis ir nuotekynė. Būsimų trasų vietoje buvo ištirtos 2 perkasos, fiksuotas iki 1,65 m storio kultūrinis sluoksnis. Perkasose tirtas iki 1,45 m storio archeologiškai vertingas kultūrinis sluoksnis – parko dirvožemis, kuriame aptikta XVII–XX a. radinių. Šį sluoksnį

4 pav. Perkasoje 13 aptiktos dviejų fontano baseinų liekanos iš ŠV. G. Jonučio nuotr.

Fig. 4. The remains of two fountain basins discovered in trench 13, as seen from the NW.

0 2 cm

5 pav. Skaičiavimo žetonas, XV a. II pusė, Niurnbergas. G. Jonučio nuotr.

Fig. 5. A. jeton, the second half of the 15th century, Nurnberg.

važiuojamojoje dalyje, ties pastatu, ir šalia jos dengia iki 80 cm storio maišyti piltinio pobūdžio XX a. II puse datuojami horizontai.

Sapiegų rezidencijos parke atliktų tyrimų metu aptikta geriau ar prasčiau išlikusių istorinio parko gyvavimo elementų, datuojamų nuo pat jo įkūrimo pradžios XVII a. pabaigoje. Tyrimų metu fiksuotas iki 1,45 m storio archeologiškai vertingas parko dirvožemio horizontas su negausiais XV a. pabaigos – XX a. radiniais arba išvis be jų. Radinių kiekį ir horizonto plačias chronologines ribas veikiausiai nulėmė tai, kad istorinio parko gyvavimo laikotarpiu tiriamoje teritorijoje nevyko intensyvi ūkinė veikla, o kultūrinis sluoksnis formavosi iš lėto, daugiau veikiamas natūralių gamtinių procesų nei žmogaus, ir todėl pačiame horizonte atskiri jo formavimosi etapai neišsiskiria. Visgi ankstyviausi radiniai aptinkami daugiau apatinėje sluoksnio dalyje. Iš viso rasti ir suinventorinti 253 radiniai, kurie perduoti LNM.

The Sapiega Family Residence in Antakalnis, Vilnius

During a field evaluation and excavation in the park at the Sapiega residence at Antakalnio St. 17, Vilnius, a total of 613.42 m^2 were excavated and a cultural layer up to 2.6 m thick was recorded. An archaeologically valuable cultural layer, namely park topsoil up to 1.45 m thick, which contained late 15th–20th-century finds: fragments of household pottery; stove tiles; glass, metal, and bone artefacts; coins; and jetons (Fig. 5), was investigated. The earliest coins were an Alexander halfgroat and Stephen Báthory, John II Casimir, and Rīga shillings. Architectural structures dating to the period of the park's creation in the late 17th–early 18th century: the remains of sculptures, fountain basins (Figs. 2, 4), the steps at the park's E gate (Fig. 1), segments of the park's N fence and of the park fence bounding Sapiega Park on the E, and a grotto in the fence (Fig. 3) were also discovered during the investigation. A large number of objects projecting down into the natural soil were recorded: wooden water line routes and the possible contours of former wooden structures.

Darius Kontrimas

Trakų Vokės dvaro sodyba

Trakų Vokėje, sklype Žalioji aikštė 2A (Vilniaus miestas), patenkančiame į Trakų Vokės dvaro sodybos (UK 923) teritoriją, buvo numatyti XIX a. II pusės – XX a. pradžios buvusio dvaro sodybos parko atkūrimo darbai. Siekiant tiksliai atkurti buvusią žymaus kraštovaizdžio architekto Eduardo Fransua Andrė (1840–1911) kurto parko struktūrą, atskirus šio parko elementus bei patikrinti turimus istorinių ir geofizikinių tyrimų rezultatus, 2017 m. atlikti archeologiniai tyrimai (1 pav.). Anksčiau Trakų Vokės dvaro sodyba tyrinėta 2012–2013, 2015 m. (*ATL 2012 metais*, 2013, p. 676; *ATL 2013 metais*, 2014, p. 513; *ATL 2015 metais*, 2016, p. 553).

Ilgą laiką Trakų Vokės žemės priklausė totoriams, apgyvendintiems čia Vytauto Didžiojo laikais. XVI a. jos atiteko Povilui Sapiegai. Sapiegos Trakų Vokę valdė iki XVIII a.